

Charakteristika územia EZÚS TATRY

Územie, na ktorom EZÚS TATRY s r. o. realizuje svoje úlohy, zahŕňa územia:

- 1) v Poľskej republike: Malopoľské vojvodstvo,
- 2) v Slovenskej republike: okresy: Kežmarok, Levoča, Poprad, Sabinov, Stará Ľubovňa v Prešovskom kraji; Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš, Námestovo, Ružomberok, Tvrdošín v Žilinskom kraji a Spišská Nová Ves v Košickom kraji.

Rozloha – 13.700 km²
Počet obyvateľov – 1.500.000

POĽSKÁ STRANA

Územie činnosti EZÚS TATRY na poľskej strane zahŕňa celé Malopoľské vojvodstvo, ale k podrobnej analýze na účely stratégie bolo vybraných šesť okresov: Gorlice, Limanowa, Myślenice, Nowy Sącz, Nowy Targ a Tatry, ktoré sú sídlami samospráv – členov Zväzku Euroregión „Tatry“, jedného zo zakladateľov Zoskupenia. Sú to zároveň okresy, ktoré patria do oprávneného územia Programu cezhraničnej spolupráce PL – SK 2014 – 2020.

Okres Gorlice

Počet obyvateľov:	109 265
Rozloha:	967 km²
Počet obcí:	3 mesta a 7 obcí

Okres Gorlice sa nachádza na juhozápade Malopolska a hraničí s dvomi malopoľskými okresmi: Nowy Sącz a Tarnów a zo západu s podkarpatským okresom Jasło. Z juhu hraničí so Slovenskom. Okres Gorlice tvorí 10 obcí, z toho 3 mesta: Gorlice, Biecz, Bobowa a 7 obcí: Gorlice, Lipinki, Łužna, Moszczenica, Ropa, Sękowa, Uście Gorlické. Sídlom okresu je mesto Gorlice.

Územie okresu praje oddychu a tiež pestovaniu športov rôzneho druhu. Medzi turistické atrakcie gorlického okresu patrí Klimkowské jazero, ktoré vzniklo na rieke Ropa, a ktoré praje vodným športom. Voda v jazere je prvotriedne čistá. Žrebčinec huculských koní Gładyszow v Regietowe zase láka k jazde na

koni. Nachádzajúc sa v gorlickom okrese treba navštíviť Magurský národný park, ktorý vznikol v roku 1995, ktorý sa z časti nachádza v Nízkych Beskydách, pri hranici so Slovenskom, Kornuty – prírodná rezervácia neživej prírody v pásme Wątkowskej Magury v Nízkych Beskydách, v ktorej možno obdivovať fantasticky vytvorené skaly z magurského pieskovca a Palác v Siarach. Tiež stojí za to navštíviť prekrásny, u poľských kráľov obľúbený Biecz, v ktorom sa zachovalo od čias stredoveku urbanistické usporiadanie, tiež unikátne gorlické kostoly a cerkvi, ktoré svedčia o umeleckom majstrovstve dávnych pogórzańských a lemkowskiých majstrov.

Na území okresu Gorlice sa nachádzajú Kúpele Wysowa a tiež Ústav služieb liečebnorekreačných a rehabilitácie vo Wapiennom. Nachádzajú sa v peknej slnečnej kotline, obklopenej pohoriami Nízkych Beskydov, čo praje odpočinku a liečbe.

Okres Limanowa

Počet obyvateľov:	128 045
Rozloha:	952 km²
Počet obcí:	2 mesta a 10 obcí

Okres Limanowa leží v centrálnej časti Malopol'ského vojvodstva. Hraničí s okresmi: Myślenice, Bochnia, Brzesko, Nowy Sącz a Nowy Targ. Okres tvoria 2 mestá: Limanowa a Mszana Dolna a 10 obcí: Dobra, Jodłownik, Kamienica, Laskowa, Limanowa, Łukowica, Mszana Dolna, Niedźwiedź, Słopnice, Tymbark. Sídлом okresu je Limanowa, ktorá má funkciu hlavného administratívno-službovo-kultúrneho centra regiónu. Limanowa spája mesto aj obec. Mesto má 15 tis. obyvateľov, obec 22 tis. obyvateľov. V Limanovej sa nachádza Regionálne múzeum Limanovského územia – ktoré sa nachádza v pamiatkovom Dvore Marsów XVII./XIX. storočia. V jeho zbierkach sa okrem iných nachádzajú aj dokumenty a exponáty spojené s históriou mesta a regiónu, tiež s etnografiou a ľudovou kultúrou.

Okres Limanowa v sebe zahŕňa väčšiu časť Beskydov Wyspowých a severné svahy Gorcow. Beskydy Wyspove – to je horská skupina, oddelená na západe hornými úsekmi dolín riek Skawy a Raby, na východe zase Dolinou Dunajca. Na juhu doliny riek: Mszanky a Kamienici oddeľujú Beskydy Wyspove od Gorcow, na severe zas horská krajina prechádza do lahodne sa vlniaceho Wielicko-Rożnowského podhoria.

Región okresu Limanowa patrí medzi najpopulárnejšie turistické oblasti Malopol'ska. Počas celoročne trvajúcej sezóny tu hostia nachádzajú všetky prvky, považované za charakteristické pre tento región: rôzne náročné trasy vysokohorských túr, lesy, rieky, ale aj svahy pre lyžiarskych amatérov či cyklotrasy. Známe sú tiež najcennejšie historické pamiatky tejto oblasti: drevené kostoly v Łososine Górnej, Łukowici, Kamionke, Słopnicach a Dobrej. Vo veľa obciach sa zachovali výnimočné príklady malopol'skej panskej architektúry: parkovo-palácové komplexy v Laskowej (statok, kaplnky, sýpka), v Kamienici (palác a park), v Niedźwiedzi (vila Władysława Orkana – "Orkanówka" a tiež statok zo XVII. st. vo Świdniku (obec Łukowica).

Okres Myślenice

Počet obyvateľov:	123 327
Rozloha:	673 km²
Počet obcí:	3 mestá a 6 obcí

Okres Myślenice sa nachádza v južnej časti Malopol'ského vojvodstva. Tvoria ho 9 obcí, z toho 3 sú mestské: Myślenice, Dobczyce, Sułkowice a 6 obcí má vidiecky charakter: Lubień, Pcim, Raciechowice, Siepraw, Tokarnia a Wiśniowa. Väčšia časť okresu sa rozprestiera v malebnom údolí rieky Raba, ktoré je obklopené horami Stredných Beskyd a Ostrovných Beskyd, jeho severnú časť tvoria pahorky Wielickej pahorkatiny a údolie rieky Skawinka. Okolie obcí Dobczyce a Myślenice spája v sebe črty horských a pahorkatých

oblastí. Najväčšie hory: Luboń Wielki 1022 m, Strzebel 977 m, Lubomir 904 m, Łysina 891 m, Koskowa Góra 866 m, Kotoń 857 m, Żębolowa 858 m, Ciecień 829 m, Kamiennik 818 m, Uklejna 680 m, Chełm 654 m.

Pohodlné dopravné spoje a predovšetkým hlavný ťah spájajúci Krakov so Zakopaným podnecujú k návšteve Stredných Beskyd. Pozoruhodné je, že oblasť Myślenic mala od stáročí veľký význam ako dopravný uzol. Prechádzala tadiaľ bývalá kráľovská cesta: Via Regia, ktorá spájala Krakov s Uhorskom, a cisársko-kráľovská cesta spájajúca Lvov, Tarnov, Wadowice a Viedeň.

Hlavné silné stránky okresu sú: podnikavosť a usilovnosť obyvateľov, výborné prírodné podmienky: pekná krajina, krásne panorámy na turistických chodníkoch, čistý vzduch a voda, veľké lesné plochy, ekologické potraviny, pohodlné dopravné spojenia.

Naši predkovia tu našli dobré životné podmienky, čo potvrdzujú pradávne sídla (cintorín s kurhanmi z obdobia raného stredoveku neďaleko Kornatky, vrch Grodzisko pri Poznachowiciach Górnych a osady v Dobczyciach a Myśleniciach). V Dobczyciach bol v stredoveku postavený veľkolepý obranný hrad. Zastavili sa tu o. i. králi: Vladislav I. Lokietok, Kazimír III. Veľký, Vladislav II. Jagelo s Hedvigou, Kazimír IV. Jagellonský, určitú dobu tam býval sv. Kazimír spolu so svojím učiteľom Janom Długosom. Na hrade v Myśleniciach, ktorý sa bohužiaľ nezachoval, býval Mikołaj Rej. Význam oblasti Myślenic ocenil kráľ Kazimír Veľký – väčšina obcí v okrese Myślenice vrátane samotného okresného mesta, za svoju civilizačnú podobu vďačí tomuto veľkému Poliakovi.

Kultúrnu krajinu tvorí rozptýlená zástavba, domy sú občas roztrúsené až po samotné vrcholy hôr. V dolinách pozdĺž dopravných ťahov je zástavba radová a v centrách súvislá. Dominantami sú prevažne sakrálné objekty (kostoly). Charakteristickým prvkom sú tiež početné kaplnky pri cestách.

Okres Nowy Sącz

Počet obyvateľov:

209 988

Rozloha:

1 550 km²

Počet obcí:

5 miest a 11 obcí

Okres Nowy Sącz sa nachádza v južnej časti Malopoľska. Od západu hraničí s okresom Limanowa a Nowy Targ, zo severu s okresom Tarnów a Brzesko, a z východu s okresom Gorlice. Jeho južná hranica tvorí hranicu Poľska so Slovenskom. Okres Nowy Sącz tvorí 5 miest: Grybów, Krynica-Zdrój, Muszyna, Piwniczna-Zdrój, Stary Sącz a 11 obcí: Chelmiec, Gródek nad Dunajcom, Grybów, Kamionka Wielka, Korzenna, Łabowa, Łącko, Łososina Dolna, Nawojowa, Podegrodzie, Rytro. Sídлом okresu je mesto Nowy Sącz, ktoré bolo po stáročia hospodárskym a kultúrnym centrom regiónu.

Väčšinu povrchu okresu tvoria horské územia a vysočiny, a tiež riečne doliny Dunajca s jeho hlavnými prítokmi: Popradom a Kamienicou. Tieto rieky rozdeľujú hlavné horské pásma sądecka: Beskydy Sądecké, Beskydy Nízke a Beskydy Wyspowe, ktoré obklopujú Sądeckú kotlinu, ktorá tvorí hlavné kolonizátorské zoskupenie regiónu. Na území okresu je nedostatok prírodných jazier, ale následkom činnosti človeka vzniklo umelé Jazero Rożnowské s dĺžkou takmer 20 km.

Značnú časť okresu zaberá Popradský krajinný park. Sądecko spĺňa takmer všetky očakávania turistov – je tu možné nájsť hory, jazero, obce plné pamiatok, ľemkowské drevené cerkvi a monumentálne kostoly, a tiež najmodernejšiu športovú infraštruktúru a množstvo slávnych sanatórií a kúpele. Na území okresu sa okrem iných nachádzajú Kúpele Muszyna, v ktorých sa liečia aj choroby priedušiek, pľúc, prehltnia, tiež žalúdočné a dvanástnikové vredy. Medzi najcennejšie hodnoty Muszyny patrí: klíma, hojné lesy, čistý vzduch, ticho a pokoj, ale aj veľké zásoby prírodných minerálnych vôd tzv. štiav hydrouhoľnato-vápenno-magnéziovo-sodných, železitých, obsahujúcich aj také stopové prvky ako lítium a selén. Známe sú aj Kúpele Piwniczna-Zdrój, v ktorých sa liečia choroby dýchacieho systému a tiež Kúpele Żegiestów-Zdrój, v ktorých liečia choroby tráviacej a močovej sústavy pomocou minerálnych vôd a rôznych procedúr.

V najväčších centrách sądecka, Łącka a Łososinie Dolnej, sú každý rok v čase kvitnutia sadov organizované Sviatky kvitnúcej jablone, ktoré sú kultúrnou a hospodárskou prehliadkou úspechov regiónu. Na týchto podujatiach sa predstavujú regionálne súbory, dychové orchestre a známi umelci poľských scén.

Na území okresu sa nachádza Sądecký etnografický park – regionálny skanzen, ktorý prezentuje drevenú architektúru a tradičnú ľudovú kultúru historického sądecka. Na približne 20-hektárovom území parku sa nachádza 68 objektov, ktoré prezentujú ľudovú kultúru rôznych etnických skupín: Lachov, Pogórczanov, Goralov Łackých, Łemkov, Karpatských cigánov.

Okres Nowy Targ

Počet obyvateľov:	189 268
Rozloha:	1 475 km²
Počet obcí:	3 mesta a 11 obcí

Okres Nowy Targ sa nachádza v južnej časti Malopolska. Z južnej strany susedí s okresom Tatry, zo severnej s okresmi Sucha Beskidzka, Myślenice a Limanowa, z východnej s okresom Nowy Sącz, a zo západnej so Slovenskom. Svojou plochou v sebe zahŕňa tri kultúrne aj prírodné rozdielne historicko-geografické krajiny: Podhalie, Spiš a Oravu. Na území okresu sa nachádzajú tri mestá: v centrálnej časti Nowy Targ, na severných okrajoch Rabka-Zdrój, na východe Szczawnica a tiež 11 obcí: Czorsztyn, Czarny Dunajec, Jabłonka, Krościenko n. Dunajcom, Lipnica Wielka, Łapsze Niżne Nowy Targ, Ochotnica Dolna, Raba Wyżna, Szytkowice, Szaflary.

Sídlom okresu je Nowy Targ – mesto s 34 tis. obyvateľmi, hospodársko-obchodné, osvetové a športové centrum regiónu. Už niekoľko desiatok rokov je Nowy Targ hlavným mestom poľského ľadového hokeja a mužstvo „Szarotek“ veľakrát získalo titul Majstra Poľska v tejto športe. Podhalská štátna vysoká odborná škola v Nowom Targu, ktorá existuje od roku 2001 a má nižšie uvedené fakulty: architektúry a urbanistiky, anglickej filológie, poľskej filológie, fyzioterapie, územného plánovania, environmentálneho inžinierstva, kozmetológie, ochrany životného prostredia, ošetrovateľstva, zdravotníckeho záchranárstva, cestovného ruchu a rekreácie.

Nezvyčajne rôznorodý, pokiaľ ide o krajinu a malebné výhľady, je nowotarský okres, tvorí ho rozľahlá Oravsko-nowotarská kotlina a horské pásma, ktoré ju obklopujú: Gorce, západné svahy Sądeckých Beskydov, Pieniny, časť Spišskej Magury a Pásmo Babej hory. Toto, z prírodnej stránky neobyčajne cenné, územie je chránené rôznymi formami. Na území okresu sa nachádza celý Pieninský národný park a z časti: Gorce, národný park a Babiohorský národný park. Najslávnejší riečny prielom, ktorý je turistickou atrakciou európskeho formátu, je Prielom Dunajca, ktorý sa nachádza v Pieniskom národnom parku a tiež vodná priehrada v Niedzici a Czorsztynské jazero. Na území okresu sa tiež nachádzajú rôzne pramene minerálnych vôd, ktoré tvoria základ pre rozvoj kúpeľov Rabka-Zdrój a Szczawnica. Geotermálna voda, ktorú využíva Geotermálny podnik v dedinke Bańska Niżna v obci Szaflary, je využívaná na vykurovanie. V posledných rokoch bol v obci Szaflary postavený vodný park Termy Podhalańskie, v ktorom sa využíva geotermálna voda.

Dolina horného Dunajca, na území ktorých sa nachádza nowotarský okres, sú slávne vďaka prekrásnej krajine, historickým pamiatkám a unikátnej prírode. Slávnym symbolom minulosti sú v stredoveku vybudované dva zámky v Czorsztyni a v Niedzici. Stoja na protihľých brehoch Dunajca, vo vzdialenosti nie väčšej ako 1,5 km, a boli závislé od dvoch štátov: Czorsztynský zámok od Poľska, Zámok v Niedzici od Uhorska. Až po prvej svetovej vojne sa oba zámky ocitli na poľskom území. Dnes sú zámky sprístupnené turistom. Na ich úpäť sa rozprestiera malebná Nowotarská dolina, spolu s krútiacim sa, búrlivým Dunajcom. Na tomto území boli časté povodne, ktoré spôsobovali veľké straty. Aby ľudia predchádzali povodňam, vybudovali tú vodnú nádrž a priehradu v Niedzici.

Medzi najzaujímavejšie miesta na území okresu Nowy Targ patrí aj Dębno s historickým Kostolom zasv. Svätému Archanjelovi Michalovi z 2. pol. XV. storočia. Je to drevený, jednolodový kostol, vybudovaný z jedľového a smrekovcového dreva, bez použitia klincov, zapísaný do zoznamu pamiatok ako objekt skupiny „0“ a tiež do zoznamu Svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Dedinka Chochołów v nowotarskom okrese je slávna vďaka zachovanej originálnej drevenej výstavbe z prelomu XIX. a XX. st. Od 50-tych rokov platí v dedine konzervátorská ochrana, čo fakticky zabrzdilo urbanistické a architektonické zmeny v centre obce a umožnilo zachovať charakter goralkej výstavby. Obyvatelia sa veľmi starajú o svoje domy a každý rok pred Veľkou nocou umývajú kefami šindle a drevené štíty domov, vďaka čomu si drevo na stenách zachováva jasný odtieň. V Zubrzyci Górnej, v obci Jabłonka, sa nachádza

Orawský etnografický park. V skanzene sa nachádzajú domy, dedinské remeselné dielne, škola, dve krčmy, zvonica a tiež statok. Vo vnútri statku sa nachádzajú nábytky, riady a náradia z XIX. storočia. Tiež stojí za to zhladať 4 dedinské priemyselné dielne: olejáraň, kováčsku dielňu, pílu a tkáčsku dielňu.

Okres Tatry

Počet obyvateľov:	67 831
Rozloha:	472 km²
Počet obcí:	1 mesto a 4 obce

Okres Tatry, pokladnica goralskej tradície a kultúry a tiež unikátnej prírody, sa nachádza na úpätí Tatier, na území zvanom Skalné Podhalie, ktoré je subregiónom Podhalia. Okrem územia Skalného Podhalia do okresu Tatry patria tri spišské obce: Czarna Góra, Jurgów a Rzepiska. Od severnej strany susedí s nowotarským okresom, východné, južné, západné hranice tvoria štátnu hranicu so Slovenskom. Do okresu Tatry patrí 1 mesto: Zakopane a 4 obce: Biały Dunajec, Bukowina Tatrzańska, Kościelisko, Poronin.

Na území okresu sa nachádza Tatranský národný park, v ktorom sa nachádzajú najvyššie hory v karpatskom oblúku, Tatry. Tatry ležia na povrchu cca 750 km², z toho 150 km² pripadá na poľské Tatry; zvyšok to sú Tatry slovenské. Najvyšší štít Tatier na slovenskej strane je Gerlach (2655 m n.m.v.), a na poľskej strane - Rysy (2499 m n.m.v.). Veľké výškové rozdiely, rôzna klíma a nezvyčajné druhové zloženie fauny a flóry spôsobujú, že Tatry majú vysokohorský charakter. V kotlinách na území okresu je množstvo potokov, najdôležitejšie z nich sú: Białka, Poroniec a Zakopianka, ktoré po spojení sa tvoria rieku Biały Dunajec.

Územie okresu Tatry patrí medzi najatraktívnejšie turistické regióny Poľska. Je vysnívaným miestom pre pestovanie vysokohorskej turistiky a zimných športov. Turisti majú k dispozícii cca 300 km označených turistických ciest s rôznym stupňom náročnosti. Medzi najzaujímavejšie patrí okrem iných vychádzková Cesta pod Reglami so zaujímavými výhľadmi na Zakopiansku kotlinu, Dolina Białeho – pekná cesta v prekrásnom lese s originálnymi skalnými formami; Hala Gąsienicowa a Czarny Staw Gąsienicowy, cesta cez Czerwone Wierchy do Doliny Kościeliskiej, v ktorej stojí za to vidieť Jaskyňu Mroźnu, cesta z Morského Oka cez Czarny Staw na Rysy alebo do Doliny Pięciu Stawów Polskich či tiež slávna Orla Perć. Okrem toho je v regióne Gubałowského pásma označených 110 km vychádzkových ciest, z ktorých možno obdivovať prekrásne pohľady na Tatry. Milovníci zimných športov môžu v okrese Tatry využívať sedačkové lanovky, kotvové vleky a kabínkové lanovky na svahoch v Zakopanem, Bukowine Tatrzańskiej, Białke, Jurgove, Witowe, Małom Cichom a i. Turistov lákajú aj vodné parky, ktoré boli postavené v Zakopanem, Białke Tatrzańskiej a Bukowine Tatrzańskiej.

Sídlo starostva a hlavným kultúrnym centrom okresu je mesto Zakopane, v ktorom možno obdivovať množstvo pamiatok. Sú to napr. Vila „Koliba” – prvá budova v zakopianskom štýle, ktorú projektoval Stanisław Witkiewicz, postavená v roku 1892 (od roku 1993 sa tam nachádza Múzeum zakopianskeho štýlu), kaplnka Gąsienicow – najstarší sakrálny objekt pod Tatrami, farský kostol v Zakopanem zasvätený Matke Božej Częstochowskiej (kedysi sv. Klemensa), vybudovaný v roku 1848. V Zakopanem vzniklo v roku 1875 prvé regionálne múzeum v Poľsku – Tatranské múzeum Tyta Chałubińskiego, v ktorom sú zhromaždené geologické, etnografické a prírodné zbierky. Ukážky tatranskej flóry a fauny možno obdivovať v Múzeu prírody Tatranského národného parku. Vo vile „Atma” je biografické múzeum Karola Szymanowského, a na Harendzie Múzeum Jana Kasprowicza. V Zakopanem sa tiež nachádza niekoľko galérií. Medzi najznámejšie patria: Galeria Sztuki im. Włodzimierza i Jerzego Kulczyckich, a Galeria Władysława Hasióra.

SLOVENSKÁ STRANA

Okres Dolný Kubín

Počet obyvateľov:	39 499
Rozloha:	491,80 km²
Počet obcí:	1 mesto a 23 obcí

Región Dolná Orava leží v južnej časti bývalej župy Orava. Na sever od nej leží Biela Orava, na severovýchod Horná Orava. Hranice regiónu Dolná Orava sa stotožňujú s hranicami administratívneho celku Dolný Kubín. Na Dolnej Orave sú aj početné jaskyne, ale žiadna z nich nie je sprístupnená. Geologickým podložím sú štvrtohorné naplaveniny. Údolie rieky Orava má pestré zloženie vápencov, zlepcov, pieskocov a bridlíc, ktoré vytvárajú pôsobením tečúcej vody mnohé bralnaté útvary, medzi ktorými sa kľukatí rieka Orava. Táto oblasť patrí do povodia Váhu. Podnebie je kontinentálne mierne chladnej oblasti s výrazným vplyvom Atlantického oceánu. Podľa klimatických porovnaní v Oravskom Podzámku je priemerná ročná teplota + 6,3°C, najteplejší mesiac júl má priemernú ročnú teplotu + 16,1°C, najchladnejší január - 4,6°C. Na turistiku je najpriaznivejšie obdobie od druhej polovice augusta do začiatku októbra na lyžovanie február a marec. Rastlinstvo je vďaka geologickému podložiu veľmi pestré. Vysokohorské lúky sú bohaté na bežnú lúčnu kvetenu. Žije tu srnčia a jelenia zver, diviak, líška, kuna lesná, rys ostrovid, medveď, vlk, z vtáctva je to tetov hôrny, jariabok, sova, výr, sokol, myšiak, orol krikľavý.

Okres Kežmarok

Počet obyvateľov:	71 389
Rozloha:	630 km²
Počet obcí:	3 mestá a 38 obcí

Kežmarský okres vznikol rozdelením okresu Poprad v roku 1996. Na jeho území sa nachádza na západe Popradská kotlina, na severe Spišská Magura a Pieniny a na východe Levočské vrchy. Najväčšou riekou je rieka Poprad. Veľkou atrakciou pieninskej turistiky je splav po rieke Dunajec na typických goralských drevených pltiach cez najväčší prírodný kaňon v strednej Európe - Prielom Dunajca. Dunajec v dĺžke 17 km vytvára hranicu s Poľskom. V okrese sa nachádza Pieninský národný park, prírodné pamiatky a národné prírodné rezervácie. Podľa počtu obyvateľov sa okres Kežmarok zaraďuje medzi menšie okresy Slovenska s nízkou hustotou zaľudnenia. Okres vykazuje nedostatočnú infraštruktúru a vysokú mieru nezamestnanosti. Priemyselná základňa okresu je orientovaná na potravinársky a strojársky priemysel. Poľnohospodárstvo je zamerané na chov hovädzieho dobytku a oviec. Prírodný potenciál územia okresu, jeho pestrosť, kultúrno-historické pamiatky a ľudová architektúra vytvárajú ideálne podmienky pre rozvoj turizmu na regionálnej i medzinárodnej úrovni. Administratívnym centrom je Kežmarok. Jeho historické jadro bolo vyhlásené za mestskú pamiatkovú rezerváciu. Každoročne sa tu koná Európsky festival ľudových remesiel. Unikátnou sakrálnou pamiatkou je evanjelický artikulárny kostol z roku 1717, od roku 2008 zaradený v zozname UNESCO. V okrese Kežmarok sa napr. nachádza najdlhšia obec na Slovensku Osturňa, či najmenší drevený kostolík na Slovensku v Malej Frankovej.

Okres Levoča

Počet obyvateľov:	33 372
Rozloha:	421 km²
Počet obcí:	2 mestá a 31 obcí

Okres Levoča z geografického hľadiska zaberá územie Levočského pohoria a pohoria Branisko. Územie regiónu má členitý charakter. Z celkového počtu 33 administratívnych sídiel v okrese majú dva sídla štatút mesta a to mesto Levoča a mesto Spišské Podhradie. Okres je prevažne hornatý a dvíha sa do výšky 1 200 m (Smekovica). Je obklopený vencom hôr – zo severu Levočským pohorím, ktoré si dodnes zachovalo zvyšky treťohorného reliéfu s plochými pomerne širokými chrbtami. Je zapojené do širšej horskej sústavy a známe neobyčajne pestrou migráciou druhov zvierat a vtáctva. Hlavnými aktivitami a zaujímavosťami v okrese sú: pešia turistika, cykloturistika, vidiecka turistika, jazda na koni v prírode, poľovníctvo, rybárstvo, zjazdové a bežecké lyžovanie, športové aktivity. Druhou veľmi silnou stránkou okresu je množstvo významných historických pamiatok: Chrám Sv. Jakuba (národná kultúrna pamiatka, druhý najväčší chrám na Slovensku a najväčší gotický kostol na Spiši) zdobí najvyšší neskorogotický oltár na svete (18,62 m) zhotovený v dielni stredovekého rezbára Majstra Pavla z Levoče, Dom Majstra Pavla, Spišský hrad, Spišská Kapitula. Je to okres s vysokou koncentráciou pamiatok na malom území, z ktorých mnohé sú svetovými historickými skvostami. Ich využitie je predovšetkým formou poznávacieho cestovného ruchu. Využívanie pamiatok je vhodné nielen v podobe múzeí, galérií, koncertných, divadelných priestorov, ale aj ubytovacích a pohostinných zariadení vyššej kategórie.

Okres Liptovský Mikuláš

Počet obyvateľov:	72 592
Rozloha:	1 341 km²
Počet obcí:	2 mestá a 54 obcí

Okres Liptovský Mikuláš leží v Liptovskej kotline. Zo severnej strany ho obklopujú pohoria Západných Tatier, Vysokých Tatier a Chočských vrchov a na juhu Nízke Tatry. Preteká ním najdlhšia slovenská rieka Váh a v rokoch 1970 – 1975 tu bola vybudovaná vodná nádrž Litovská Mara. V roku 1976 bola dokončená prečerpávací vodná elektrárň Čierny Váh. Prírodný potenciál Liptova bol predpokladom na to, aby sa z Liptova stalo vyhľadávané miesto celoročného oddychu. Hlavným lákadlom je predovšetkým turistika. Cestovný ruch je rozvinutý, turisti majú možnosť navštíviť okrem priehrady Liptovská Mara aj horské zariadenia, jaskyne, národné prírodné pamiatky a prírodné rezervácie, na ktorých území sa nachádza Tatranský národný park a Národný park Nízke Tatry. Okolité pohoria poskytujú množstvo značkovaných turistických trás od nenáročných prechádzok až po náročné vysokohorské túry. V okrese sa nachádza viacero sprístupnených jaskýň, z ktorých je najväčšia Demänovská jaskyňa Slobody. Okres má bohatý výskyt minerálnych prameňov, poskytuje nielen široké možnosti športového vyžitia, ale je známy aj svojou bohatou históriou, o čom svedčí množstvo historických pamiatok, významných archeologických nálezísk, pamiatok ľudovej kultúry a živého folklóru. Niektoré z nich majú európsku, alebo svetovú dôležitosť.

Okres Námestovo

Počet obyvateľov:	60 248
Rozloha:	690,50 km²
Počet obcí:	1 mesto a 23 obcí

Okres Námestovo je známy tiež pod názvom Biela Orava a je najsevernejším okresom Slovenska. Na severe ho ohraničuje hranica s Poľskom a horský masív Oravské Beskydy (Babia hora 1 723 m), na juhu Oravská Magura (Budín 1 221 m). Takmer celé územie okresu, nazývané tiež Orava (podľa názvu rieky), alebo Horná Orava, je chránenou krajinnou oblasťou s množstvom pôvodných lesných komplexov, pokrývajúcich 40% územia so vzácnymi rastlinnými a živočíšnymi spoločenstvami. Nízka priemyselná koncentrácia, priaznivé prírodné danosti a prirodzená pohostinnosť domáceho obyvateľstva predurčujú tento región na oblasť mimoriadne vhodnú na rozvoj cestovného ruchu. Tento sa v lete orientuje najmä do oblasti Oravskej priehrady, ktorá je najväčšou vodnou plochou v Slovenskej republike a stala sa vyhľadávaným rekreačným a športovým strediskom. V zimných mesiacoch to je hlavne ponuka lyžiarskych aktivít rozmiestnená rovnomerne po celom území regiónu. Región Bielej Oravy je však bohatý na množstvo ďalších prírodných, historických a kultúrnych zaujímavostí.

Okres Poprad

Počet obyvateľov:	104 297
Rozloha:	1 105,10 km²
Počet obcí:	3 mestá a 26 obcí

Okres Poprad možno považovať z aspektu cestovného ruchu i jeho ďalšieho rozvoja za jedno z najatraktívnejších území Slovenska. Do územia okresu zasahujú až tri národné parky – Nízke Tatry, Slovenský raj a Tatranský národný park. Väčšinu územia odvodňuje rieka Poprad s prítokom Biela, len menšiu časť na juhu rieka Hornád. Z povrchových vôd sú zaujímavé tatranské ľadovcové jazerá – plesá. Okres predstavuje územie s mimoriadne pestrými prírodnými a sociálno – ekonomickými pomermi. Aktivity pre rekreáciu, turizmus, kúpeľníctvo a šport majú celoslovenský a medzinárodný význam. Geografická poloha okresu predurčuje tiež intenzívny rozvoj prihraničného turizmu s Poľskou republikou. Jedinečnosť tatranského masívu zaraduje túto oblasť medzi významné centrá cestovného ruchu. Územie okresu svojimi prírodnými osobitosťami, ktoré predstavujú základné podmienky rekreačného potenciálu územia, zaberá popredné miesto v rámci Slovenska. Najväčším mestom okresu je mesto Poprad s počtom 56 000 obyvateľov. Je to moderné mesto s množstvom kultúrnych a historických pamiatok. Nad mestom Poprad sa vypínajú Vysoké Tatry, ktoré sú najväčším a najvyšším pohorím na Slovensku. Vysoké Tatry ponúkajú množstvo terénov vyznávačom turistiky a zimných športov, najvyššie položené tatranské stredisko zjazdového lyžovania sa nachádza nad Tatranskou Lomnicou na západnom úpätí Lomnického štítu, cykloturistiky, rybolovu a sú strediskami kúpeľnej liečby a odborných zdravotníckych služieb. Vo vzdialenosti 1 km od Popradu sa nachádza medzinárodné letisko Poprad - Tatry.

Okres Ružomberok

Počet obyvateľov:	57 762
Rozloha:	646,80 km²
Počet obcí:	1 mesto a 24 obcí

Okres Ružomberok je okresom Žilinského samosprávneho kraja. Nachádza sa v západnej časti Liptovskej kotliny. Jeho prirodzenými hranicami sú pohoria Veľká Fatra na západe, Chočské vrchy na severe, Nízke Tatry na juhu a východe. Najvýznamnejšia koncentrácia kultúrnych pamiatok je v meste Ružomberok.

Osobitné miesto patrí osade Vlkolíneč, ktorá je od roku 1993 zapísaná do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Rozvinutý je cestovný ruch, lákajú predovšetkým kúpeľné lokality – v Lúčkach sa využívajú termálne pramene na liečbu a v Bešeňovej na rekreačné účely, či zimné športové strediská. Dlhú tradíciu má na území dolného Liptova papierenský priemysel. Najväčším priemyselným subjektom v regióne ako aj najväčším zamestnávateľom je podnik, ktorý vyrába papier a celulózu. V okrese je zastúpené aj spracovanie dreva a výroba reziva, nábytku či spracovanie kovov a strojárka výroba. Dlhú tradíciu tu majú aj folklórne slávnosti v Ružomberku „sadenie mája“, v Sliachoch „Liptovské dni matky“ a v mnohých oblastiach ľudové slávnosti zvané „bursa“.

Okres Sabinov

Počet obyvateľov:	58 450
Rozloha:	545,40 km²
Počet obcí:	2 mestá a 41 obcí

Je najvýchodnejšie položeným okresom Združenia Euroregión Tatry. Sídla aj hospodárstvo okresu sú sústredené hlavne v spišsko-šarišskom medzihorí, ktoré z juhu lemuje Bachureň a Šarišská vrchovina, zo severu Čergov. Osou územia je rieka Torysa, do ktorej sa z pravej i z ľavej strany vlieva niekoľko kratších prítokov. Počet obyvateľov zaraďuje okres Sabinov medzi menšie okresy Slovenska. Najviac je zastúpený potravinársky, odevný, strojársky a drevospracujúci priemysel. V Šarišských Michal'anoch sídli najväčší výrobca liečiv na východe republiky. Najstaršou architektonickou pamiatkou je gotický kostol zasvätený sv. Jánovi Krstiteľovi. V okrese sa nachádza niekoľko zrúcanín hradov, ktoré v stredoveku ochraňovali obchodné cesty. Najvýznamnejšími sú Kamenický a Hanigovský hrad. Centrom celoročnej rekreácie sa stalo stredisko Drienica – Lysá. Okres sa nachádza na prirodzenej spojnici košickej kotliny a Krakova v Poľsku. Vedú ním významné, najmä cestné komunikácie, ktoré vedú dolinou Torysy.

Okres Spišská Nová Ves

Počet obyvateľov:	98 244
Rozloha:	587,50 km²
Počet obcí:	3 mestá a 33 obcí

Územie v severnej časti Slovenska ohraničené Nízkymi Tatrami, Levočskými vrchmi, Braniskom, Volovskými vrchmi a Slovenským rajom, zaberá okres Spišská Nová Ves. Patrí k stredne veľkým okresom. Na východe hranica kopíruje Hornádsku kotlinu, na západe Slovenský raj. Hlavnou riekou okresu je Hornád. Juhozápadom okresu preteká Hnilec. Do jeho územia zasahuje Národný park Slovenský raj, ktorý je tu jediným veľkoplošným chráneným územím. Sídлом okresu je Spišská Nová Ves s počtom takmer 40 000 obyvateľov. Štatút mesta majú aj Krompachy a Spišské Vlasy. Medzi najväčšie obce okresu patria Smižany (s počtom obyvateľov vyše 7 600), ktoré sú zároveň najväčšou obcou v SR, Markušovce a Bystrany. Spiš patrí k regiónom s bohatou a slávnou minulosťou, o čom svedčí veľké množstvo historických kultúrnych pamiatok (napr. Rímskokatolícky kostol Nanebovzatia Panny Márie v Spišskej Novej Vsi je výnimočný najvyššou neogotickou kostolnou vežou na Slovensku (87 m)). Na území okresu je rozhodujúcich 11 odvetví, v ktorých sa zhodnocuje potenciál z pohľadu ľudských zdrojov a materiálnej a surovínovej základne. Sú to strojársky, textilný, drevospracujúci, hutnícky a elektrotechnický priemysel, geológia, baníctvo, stavebníctvo, poľnohospodárstvo, cestovný ruch a služby. K prioritným oblastiam rastlinnej výroby patrí výroba obilnín, olejní, strukovín, zemiakov a krmovín.

Okres Stará Ľubovňa

Počet obyvateľov:	53 140
Rozloha:	707,90 km²
Počet obcí:	2 mestá a 42 obcí

Okres Stará Ľubovňa sa nachádza na severe Slovenska, v severozápadnej časti Prešovského samosprávneho kraja. Do územia staroľubovianskeho okresu zasahujú výbežky Levočských vrchov, Čergovského pohoria, Spišskej Magury a Pienin. Jeho osobitosť, ktorá vyplýva z prírodných krás, pamiatok, klimatických predností, či bohatstva na turistické, rekreačné a oddychové zákutia, zvyrazňuje tiež pestrosť národnostného zloženia. Administratívnym, kultúrnym a priemyselným centrom staroľubovianskeho okresu, je mesto Stará Ľubovňa. V meste zohral významnú úlohu hrad Ľubovňa, ktorý bol vybudovaný ako pohraničná pevnosť v druhej polovici 13. storočia. Hrad v severnej oblasti Uhorska slúžil na ochranu dôležitej obchodnej cesty vedúcej do Poľska. Často sa tu konali stretnutia uhorských a poľských panovníkov. V súčasnosti je hrad významnou turistickou atrakciou regiónu. Ďalším významným pohraničným opevnením v stredoveku bol Plavečský hrad postavený v prvej polovici 13. storočia, ktorým bol jedným z hradov Plaveč-Ľubovňa-Niedzica-Orava, ktoré strážili severnú hranicu Uhorska. Prírodné podmienky celého ľubovnianskeho okolia poskytujú možnosť pre cestovný ruch, rekreáciu aj turistiku. K turistickým atrakciám patria Ľubovnianske kúpele a Kúpele Vyšné Ružbachy. Symbolom kúpeľov sa stali prírodné krátery s teplou blahodarnou vodou. Okrem toho je v rámci celého regiónu okolo 85 minerálnych prameňov. Hospodárstvo je zastúpené predovšetkým strojárskym, potravinárskym, kovospracujúcim a hutníckym priemyslom. Rozvoj zaznamenali v poslednej dobe v oblasti obchodu a služieb.

Okres Tvrdošín

Počet obyvateľov:	36 010
Rozloha:	478,90 km²
Počet obcí:	2 mestá a 13 obcí

Okres Tvrdošín ohraničuje Oravská kotlina, široký pás územia patrí k Oravskej vrchovine, kde popri rieke Orave je sústredená časť obcí. Do tohto okresu patria významné horstvá Západné Tatry – Roháče (Baníkov 2 178 m n. m.), Skorušinské vrchy a časť Oravskej Magury. V okrese sa nachádzajú dve mestá - Tvrdošín a Trstená, medzi najväčšie obce patrí obec Nižná a Liesek. Najmenej ľudí žije v Štefanove nad Oravou, ktorý sa v písomných prameňoch spomína už v roku 1355 a patrí k najstarším obciam na Orave. Významným prínosom pre okres je cestovný ruch. V lete sú atraktívne pobyty na Oravskej priehrade, Roháčoch a Oraviciach. Lyžiarske vleky sú v Zubercoch, Roháčoch, Nižnej, Tvrdošíne, Habovke, Brezovici a Vitanovej. Múzeum oravskej dediny, ktoré sa nachádza pod Západnými Tatrami v podhorí Roháčov len 3 km od Zuberca na poľane Brestová ponúka viac ako 50 stavieb ľudovej architektúry – obytné a hospodárske stavby, remeselnícke objekty a technické stavby rozostavané v niekoľkých celkoch, ktoré pripomínajú jednotlivé časti Oravy. V Tvrdošíne je vzácnou pamiatkou UNESCO gotický drevený kostolík z 15. storočia a Galéria M. Medveckej. Súčasťou Tatranského národného parku sú Roháče, CHKO Horná Orava a je tu 12 národných prírodných rezervácií. V okrese má najväčšie zastúpenie elektrotechnický, strojársky, drevársky a potravinársky priemysel. Najväčším zamestnávateľom je podnik vyrábajúci elektronické súčiastky. Významné postavenie má tiež výroba komunikačných zariadení.